

Ők mesélték...

Évekkel ezelőtt készen volt a forgatókönyv, hogy a közszolgálati televízióban hogy lehetne megvalósítani egy beszélgetős orvosműsort, amelyben a résztvevő orvosok történeteket mesélnének el, melyekkel érdekesen tudnák ábrázolni a medicina sokszor ki nem mondott eseményeit, emberi vonatkozásait. Nem lett belőle semmi. A szerkesztő megpróbálta életre kelteni ezt a gondolatot. Többeket felkért, néhányan kötélnek álltak.

Kérjük, küldjék be történeteiket, akármilyen régiak is azok!

Varró Vince

Az 1953/54-es tanévben a szegedi I. sz. Belklinikán Jávor Tiborral, a majdani pécsi belgyógyász professzorral mint fiatal orvosok kidolgoztunk egy műtéti technikát, mely lehetővé tette, hogy élő, éber kutyákban folyamatosan tanulmányozni tudjuk a gyomor belsejét. A módszert atophannal (fenil-kinolin-karbonsavval) előidézett kísérletes fekély kialakulásának folyamatos követésére használtuk, és – szerintünk – érdekes megfigyeléseket tettünk. Véleményünket a rangos észak-amerikai gasztroenterológiai folyóirat, a *Gastroenterology* szerkesztősége is osztani látszott, mert két közleményünket is megjelentették.

A hatvanas évek közepén munkámhoz szükségem volt ennek a folyóiratnak 1942-es évfolyamában megjelent egyik cikkére. Szegeden az orvoskari könyvtárnak csak 1950-től járt a *Gastroenterology*, ezért Budapestre utaztam, s ott a könyvtárban megtaláltam a keresett közleményt. Belelapozgatva a kötetbe megdöbbenem tapasztaltam, hogy 12 évvel korábban ugyanabban a lapban lényegében azonos módszert írtak le, mint amit mi kidolgoztunk. Úgy festett, nemcsak mi nem tudtunk a közlésről, de a folyóirat szerkesztői, lektorai sem emlékeztek a hasonlóságra.

Ez a jelenség nem ritka a tudományban. Inkább törvényszerűnek tartható, hogy hasonló

témák újra és újra időszerűek lesznek. Ilyenkor azonban a kérdésben a technikai, módszertani megközelítés pontossága, megbízhatóbbá válása indokolja az ismételt közlést. A mi esetünkről azonban még ezt sem lehetett elmondani. Egyszerűen az történt, hogy két kutatócsoport időben és térben egymástól függetlenül kísérelt meg egy problémát megoldani.

Horváth Attila

Gömör Bála professzor úr azt kérte tőlem, hogy a frissiben induló új rovatban írjam meg egy kis huncut emlékemet, valami olyasmit, amit nekem meséltek hajdanán. A nagy elődök tréfás-bölcs gondolatai között válogassak, javasolta. Nem mintha nem lettek volna bölcsek vagy pláne viccesek a nagy elődök – sokat mulattam akkortájt rajtuk – mégis inkább a közelmúltból egy betegem mondására emlékezem.

Az előzmények régre nyúlnak vissza. 1970-ben nyitottam meg a magánrendelésemet bérelt rendelőben. Egy fiatal egyetemi szakorvos számára nem volt ez akkor olyan egyszerű. A környezet, de főleg a főnök nem nézte ezeket a próbálkozásokat jó szemmel. Aztán arra kellett számítani, hogy nagyon lassan fog beindulni. Mégis mindezek ellenére megkockáztattam, mert a függetlenség illúzióját keltette.

Első betegeim egyike – nevezzük Mária nének –, alacsony, 50-es éveiben járó asszony volt, aki ízületi panaszai miatt járókeretével is nehezen mozgott, és a korán kialakuló kataraktája miatt alig látott. Gondozója kísérte minden rendelésre. Évente többször is megjelent, többnyire banális bőrelváltozásokkal, amelyeket ő súlyosnak gondolt.

Így telt el 37 év. Közben sok minden megváltozott: egyszer áthelyeztem a rendelőmet, egyszer újránősültem, ő háromszor cserélte le a gondozóját. Rendszerint is váltottunk, én még testsúlyt is – de Mária néni állandó maradt.

Ezt a változatlanúságot volt hivatott jelezni a

történelmi korszakokat áthidalóan még mindig eredeti járókeret és az ugyancsak elnyűhetetlen, vastagüveges szemüveg is. Utolsó találkozásunkkor, amikor elhelyezkedett a széken, hosszan vizsgált szemüvegén keresztül.

– Ahogy elnézem magát, hamarosan nyugdíjba kell mennie – mondta lassan, tárgyilagosan, talán kissé megértően is.

Rendezni igyekeztem a váratlan indítás okozta meglepetéstől szétcsúszott arcvonásaimat és a gondolataimat is. Nem akartam mondani, hogy ezt az egyetem már elintézte. Megszerettem volna nyugtatni, hogy jól érzem magam, nincs oka aggodalomra. Folytatta:

– Gondoskodjon rólam! Valakinek adjon át – valami fiatalnak – nem maradhatok bőrgyógyász nélkül!

Le nem vette a tekintetét rólam, hosszú másodperceken keresztül konok figyelemmel nézett az arcomba.

Nos, megígértem neki, hogy lelkiismeretesen fogok gondoskodni arról, hogy az utódom megfelelő és fiatal legyen. Másnap orvoshoz mentem, és elkezdtem a teljes körű orvosi kivizsgálásomat.

Mária néni döbrentett rá, hogy az orvosi foglalkozást nem lehet minden átmenet nélkül, hirtelen abbahagyni. A betegek kedvesen szoros rabszolgakötöttségéből csak fokozatosan, lépésenként lehet szabadulni.

Gömör Béla

1987-ben (tehát még nem buktak meg a kelet-európai állampártrendszer!) Athénben nyertük el a négy év múlva aktuális, akkor még igazán monstre számba menő, várhatóan több mint 4000 résztvevős európai (EULAR) kongresszus megrendezésének jogát. Pillanatszerű indítással az ottani kongresszus záróestjén megkérdeztem Bywaters professzort, aki patológus volt, de a reumatológia megalapítójaként a kontinentális összejövetelek nagy öregjének számított. Tipikus angol úr színes csokornyakkendővel, mindig mindent részletekbe menően, tökéletesen megmagyaráz. Azt kérdeztem tőle: mi az a legfontosabb dolog, amit nagy megmérettetésünkre javasol, a majd négy év múlva sorra kerülő rendezésünkre. Rövid gondolkodás után így válaszolt: „Do anything as soon as possible.”

Nos, ez egy jelmondatnak is vehető. Messze menően betartottuk a kongresszusra vonatkozóan, de magam részéről azóta is lehetőség szerint minden szervezést, előkészítést igénylő folyamatban. Ugye, érezhető, hogy pontosan szöges ellentétje Pató Pál jó magyar mondasának: „Ej, ráérünk arra még.”

Az írás tárgyiasult szellem, megkövült gondolat. A könyvek a tetszhalál állapotában könyvtárakban, levéltárakban dermedve, akár évezredes Csipkerózsika álmod aludhatnak. Anyaguk éppúgy nem mond semmit, mint pl. az agy anyagai, de a halott betűk olvasásakor feltámadnak, és varázslatos szellemi világot árasztanak. A betűkké dermedt gondolatok kiszabadulnak fogságukból, életre keltik szerzőjüket, akinek szelleme – valahányszor olvassák a könyvet, a holt betűk közvetítése révén – úgy ragyog fel, mint a lenyugvó, vagy felkelő napsugár vidáman fürdőző, és visszatükröződő fénye a vízen. Ezek a betűk, a halálon túl is közvetítői annak a szellemnek, amely létrehozta őket.

(Széll Kálmán ny. aneszteziológus főorvos)

A Pentagon híres ötszögletű épületében kétszer annyi mellékhelyiség van, mint amennyit a dolgozói létszám indokolna. Ennek oka az, hogy a negyvenes években, amikor épült, még érvényben volt egy virginiai törvény, amely szerint külön WC-t kellett építeni a fekete és a fehér alkalmazottaknak.